

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА
ОДЕЉЕЊЕ ЗА НАДЗОР НАД ДЕЛАТНОШЋУ
ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА**

**СЕКТОР ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ
ФОНДОВА У СРБИЈИ**

Извештај за друго тромесечје 2017. године

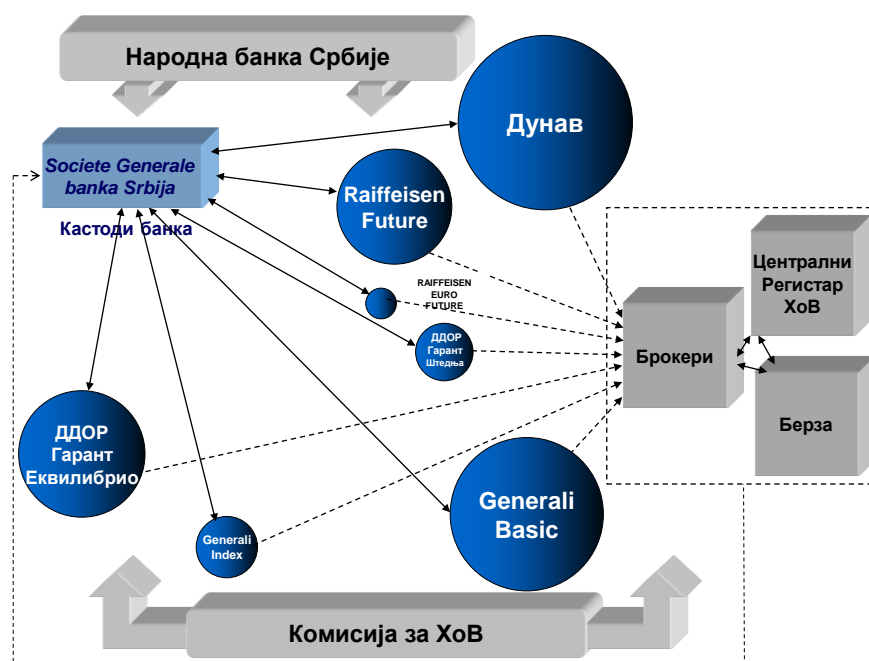
Садржај:

1. Учесници на тржишту добровољних пензијских фондова	3
2. Нето имовина добровољних пензијских фондова	4
3. Структура имовине добровољних пензијских фондова.....	5
4. Принос од улагања	6
5. Накнаде друштава за управљање	10
6. Обим трговања хартијама од вредности.....	11
7. Трансакциони трошкови	12
8. Број и структура корисника	12
9. Уплате, исплате и пренос средстава.....	14
10. Финансијски извештаји.....	17

1. Учесници на тржишту доброволних пензијских фондова

На тржишту доброволних пензијских фондова, на крају другог тромесечја 2017. године пословала су четири друштва за управљање, која су управљала имовином седам доброволних пензијских фондова, једна кастоди банка и пет банака посредника¹.

Слика: Учесници на тржишту доброволних пензијских фондова

На крају другог тромесечја 2017. године, у друштвима за управљање била су запослена 123 лица, што је за три лица више него у претходном тромесечју.

Народна банка Србије, на основу положеног стручног испита и осталих потребних услова који су испуњени, издаје дозволу за обављање послова информисања о пословању доброволних пензијских фондова. До краја другог тромесечја 2017. године издато је укупно 710 дозвола за обављање послова агента продаје.

Друштва за управљање и банке посредници ангажују агенте продаје. На крају другог тромесечја 2017. године друштва за управљање ангажовала су 86 лица, а банке посредници 418 лица.

¹ Raiffeisen banka a.d. Beograd, Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd, NLB banka a.d. Beograd, Addiko Bank a.d. Beograd u Sberbank a.d. Beograd.

2. Нето имовина добровољних пензијских фондова

Нето имовина фондова на крају другог тромесечја 2017. године износила је 34,1 милијарду динара. У другом тромесечју нето имовина је порасла за 2,1%. На промену вредности нето имовине утичу нето уплате² средстава у фондове, исплате средстава из фондова и добит коју фондови остварују од улагања. У другом тромесечју 2017. године, укупне уплате износиле су 824,2 милиона динара, чланови су повукли 356,2 милиона динара, док је добит од улагања износила 250,7 милиона динара.

На крају другог тромесечја 2017. године нето имовина износила је 34,1 милијарду динара.

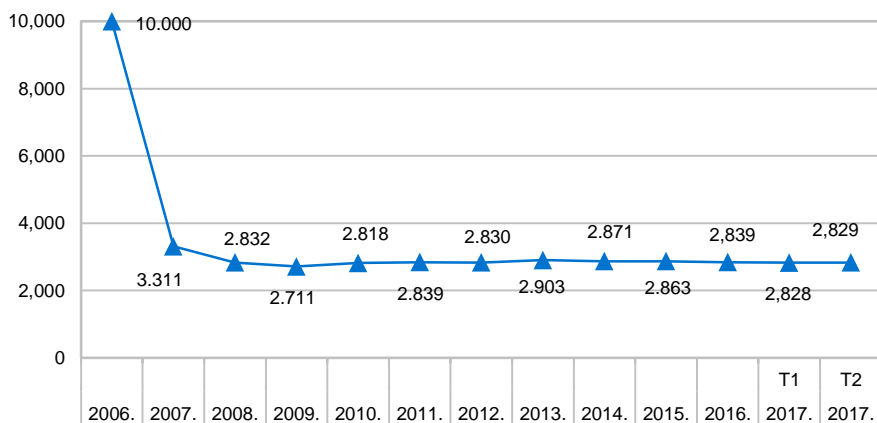
Нето имовина у сектору на крају периода

(у млрд RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	
										T 1	T 2
3,1	4,6	7,2	9,9	12,5	16,0	19,7	23,6	28,9	32,8	33,4	34,1

Извор: Народна банка Србије.

Концентрација у сектору на крају периода (Херфиндал-Хиршманов индекс)

Извор: Народна банка Србије.

Тржишна концентрација у сектору³ на крају другог тромесечја 2017. године, мерена Херфиндал-Хиршмановим индексом, износила је 2.829 поена, што указује на високу концентрацију на тржишту добровољних пензијских фондова.

² Нето уплате су укупне уплате умањене за накнаду приликом уплате.

³ Посматрано према учешћу у укупној нето имовини.

Уколико се фондови класификују по групама према висини нето имовине фонда у односу на висину нето имовине сектора, у групама „велики” и „средњи” налазе се по два фонда, који заједно остварују тржишно учешће од 96%, док највећи фонд има удео од око 41%.

Број фондова у групама подељеним према тржишном учешћу
(у јединицама)

Учешће у нето имовини (у %)	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	
											T1	T2
Велики (20 и више)	3	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2
Средњи (5–19,99)	-	2	3	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Мали (0–4,99)	4	6	5	4	5	5	2	2	3	3	3	3

Извор: Народна банка Србије.

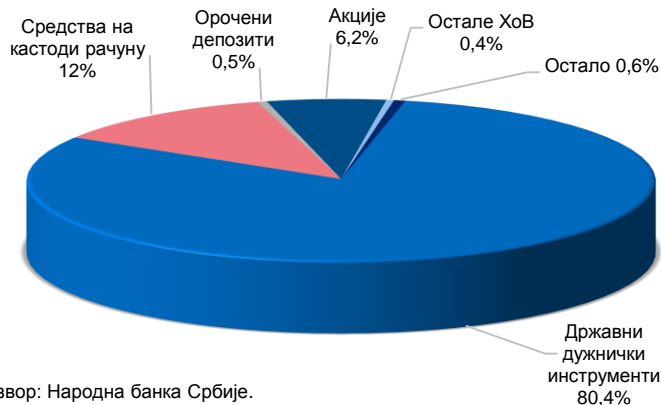
3. Структура имовине добровољних пензијских фондова

На крају другог тромесечја 2017. године структура улагања имовине фондова није знатније измењена. Највећи удео имале су државне обвезнице, које су чиниле 80,4% укупне имовине.

Највише средстава уложено је у државне дужничке инструменте – 80,4%.

Средства на кастоди рачунима и орочени депозити банака чинили су 12,5%, а акције 6,2% укупне имовине фондова и остале хартије од вредности 0,4% (обвезница Европске банке за обнову и развој). Улагање у непокретности, инвестиционе јединице отворених инвестиционих фондова и потраживања чине класу *остало*, која је износила 0,6%.

Структура укупне имовине фондова

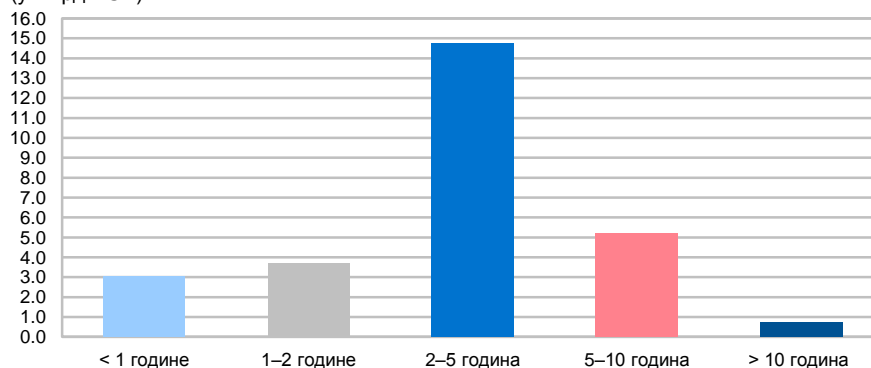

Извор: Народна банка Србије.

На крају другог тромесечја 2017. године, 11,1% државних дужничких инструмената имало је рок доспећа до годину дана, 13,5% – од једне до две године, 53,8% – од две до пет година, 19% – од пет до десет година и 2,6% – преко десет година.

Просечна рочност средстава⁴ која су уложена у државне дужничке инструменте износила је 3,9 године.

Рочна структура улагања у државне дужничке инструменте
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

У домаћој валути, на крају другог тромесечја 2017. године, налазило се 86,9% укупне имовине, а у иностраној валути – 13,1% укупне имовине (у еврима и доларима).

4. Принос од улагања

На крају другог тромесечја 2017. године, *FONDex*⁵ је достигао вредност од 2.628,25⁶. Пораст *FONDex*-а представља пондерисани просек приноса свих фондова и у другом тромесечју 2017. године износио је 0,75%, а за последњу годину дана 5,4%. Принос *FONDex*-а од почетка пословања⁷ износио је 9,5%.

Ако се има у виду структура улагања имовине фонда, увиђа се да на принос утичу: промена криве приноса на државне дужничке инструменте,⁸ промена вредности акција, висина референтне каматне стопе, висине каматних стопа банака и промене курса динара према еврима и долару.

На примарном тржишту дужничких државних инструмената (трезорских записа и обвезница трезора), број емисија је мањи него у првом тромесечју 2017. године.

Укупна тржишна вредност емисија дугорочних државних инструмената деноминираних у динарима у другом тромесечју 2017. године износила је 60,5 милијарди динара. Емитоване су трогодишње (37,4 милијарде динара) и двогодишње (23,1 милијарда динара) хартије од вредности.

⁴ Рочност инструмената пондерисана њиховим уделом у укупним улагањима у државне дужничке инструменте.

⁵ *FONDex* је индекс који представља кретање вредности инвестиционих јединица свих добровољних пензијских фондова на тржишту.

⁶ На дан када је први добровољни пензијски фонд почео с радом, 15. новембра 2006. године, почетна вредност *FONDex*-а износила је 1.000.

⁷ Годишња стопа.

⁸ Пад каматне стопе утиче на раст цене дужничких инструмената и обрнуто. Цене инструмената дуже рочности осетљивије су на промене каматних стопа.

Тржишна вредност емитованих динарских државних дужничких инструмената, по рочности
(у млрд RSD)

Рок доспећа	Т2 2016.	Т3 2016.	Т4 2016.	Т1 2017.	Т2 2017.
3М	-	-	-	-	-
6М	-	0,7	-	0,8	-
12М	11,2	9,8	7,5	1,7	-
18М	-	-	-	-	-
24М	10,5	-	-	24,5	23,1
36М	28,1	17,2	38,3	-	37,4
60М	-	-	-	-	-
84М	-	28,0	23,9	-	-
120М	0,1	-	-	0,8	-
Укупно	49,9	55,7	69,7	27,1	60,5

Извор: Министарство финансија.

Извршне стопе емитованих динарских државних дужничких инструмената, по рочности

Рок доспећа	Т2 2016.	Т3 2016.	Т4 2016.	Т1 2017.	Т2 2017.
3М	-	-	-	-	-
6М	-	2,7%	-	2,6%	-
12М	4,0%	3,6%	3,5%	3,5%	-
18М	-	-	-	-	-
24М	4,3%	-	-	4,7%	4,7%
36М	5,4%	5,0%	4,7%	-	5,0%
60М	-	-	-	-	-
84М	-	6,0%	5,6%	-	-
120М	4,2%	-	-	4,0%	-

Извор: Министарство финансија.

У другом тромесечју 2017. године, државни дужнички инструменти деноминирани у еврима емитовани су у укупној вредности од 298,4 милиона евра, и то: петогодишњи (99,1 милиона евра) са стопом од 2,7%, трогодишњи (90 милиона евра) са стопом од 1,9%, једногодишњи (59,7 милиона евра) са стопом од 0,6% и двогодишњи (49,6 милиона евра) са стопом од 1%.

Тржишна вредност емитованих евроденоминованих државних дужничких инструмената, по рочности
(у млн EUR)

Рок доспећа	T1 2016.	T2 2016.	T3 2016.	T4 2016.	T1 2017.	T2 2017.
12м	98.4	123.9	49.6	49.6	52.7	59.7
24м	119.7	108.3	23.0	74.0	71.4	49.6
36м	144.3	148.7	-	44.2	92.8	90.0
60м	71.8	-	98.2	-	97.6	99.1
84м	-	-	-	-	-	-
120м	-	-	-	-	-	-
180м	-	-	-	71.3	-	-
Укупно	434.3	380.8	170.7	239.1	314.6	298.4

Извор: Министарство финансија.

Извршне стопе емитованих евроденоминованих државних дужничких инструмената, по рочности

Рок доспећа	T1 2016.	T2 2016.	T3 2016.	T4 2016.	T1 2017.	T2 2017.
12м	1.1%	0.9%	0.8%	0.8%	0.7%	0.6%
24м	1.8%	1.2%	1.1%	1.1%	1.1%	1.0%
36м	3.3%	2.6%	-	1.7%	1.9%	1.9%
60м	3.5%	-	2.9%	-	2.7%	2.7%
84м	-	-	-	-	-	-
120м	-	-	-	-	-	-
180м	-	-	-	4.2%	-	-

Извор: Министарство финансија.

На Београдској берзи, током другог тромесечја 2017. године цена акција је опала за 2,9%, мерено индексом *BELEX15*⁹ (вредност индекса на крају јуна била је 711,32). Индекс за последњу годину дана порастао је за 17,6%.

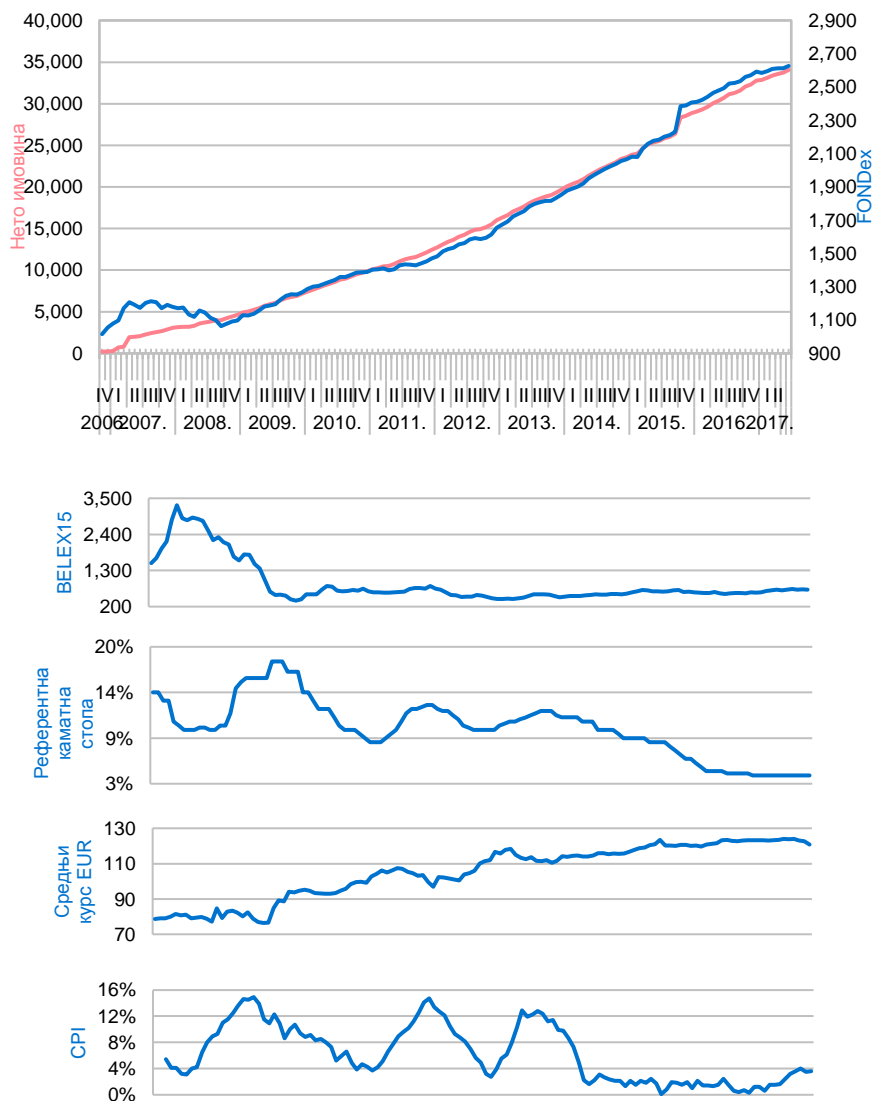
Референтна каматна стопа на крају јуна 2017. године износила је 4%. Ниво каматних стопа које фондови остварују на средства у динарима на кастоди рачунима прати кретање референтне каматне стопе.

У другом тромесечју 2017. године динар је ојачао према евр, тако да је на крају овог тромесечја вредност динара већа за око 2,5% него на крају претходног тромесечја. У истом периоду, вредност динара је у односу на амерички долар већа за 9%.

⁹ Од укупног улагања фондова у акције, највећи део односи се на акције које се налазе у корпи *BELEX15*, тако да овај индекс представља добар репер („бенчмарк“) за акцијски део портфолија фондова.

Стопе раста цена у априлу, мају и јуну биле су 0,8%, -0,5%, односно 0,2%, респективно. Потрошачке цене у јуну 2017. године веће су за 3,6% од потрошачких цена у јуну претходне године.¹⁰

Кретање вредности нето имовине, FONDEX-а и кључних показатеља од почетка пословања ДПФ
(у млн RSD, јединицама, односно у %)

¹⁰ Извор: Републички завод за статистику.

5. Накнаде друштава за управљање

Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима прописује да друштва за управљање наплаћују накнаду за услуге друштва и накнаду за пренос рачуна члана фонда. Накнаде за услуге друштва за управљање су накнаде приликом уплате пензијског доприноса и накнаде за управљање фондом. Накнада за пренос рачуна може бити наплаћена само у висини стварних трошкова преноса.

Накнаде су један од параметара које члан треба да има у виду приликом избора фонда, али их не треба посматрати изоловано. Висина накнаде зависи и од инвестиционе политике, односно активности инвестирања. По правилу, активнији фондови, намењени млађим особама, које ће доприносе уплаћивати у дужем временском периоду, у већем проценту инвестирају у сложеније инструменте, преузимају већи ниво ризика и од таквих фондова се очекује већи принос, због чега имају и веће накнаде. С друге стране, фонд који инвестира пасивно и у сигурније финансијске инструменте требало би да има и ниже накнаде. Инвестициону политику фонда, тј. планирано улагање средстава чланова фонда, очекивани принос фонда и ниво ризика који фонд (односно члан) преузима, као и накнаде које друштва наплаћују, треба посматрати заједно при доношењу одлуке о избору фонда.

Од почетка пословања друштва претежно наплаћују накнаду за управљање у износу од 2%, док се накнада приликом уплате смањивала. У другом тромесечју 2017. године та накнада је износила 1,8%. Однос двеју накнада променио се од почетка пословања друштава, када је износ накнаде приликом уплате био већи. На крају другог тромесечја 2017. године, накнада за управљање чинила је око 92% укупно наплаћених накнада. Таква промена односа двеју накнада последица је раста нето вредности имовине фондова и све веће основе на коју се наплаћује накнада за управљање. Накнада приликом уплате, иако видљива на првом кораку, тј. приликом уплате средстава у фонд, није и највећи трошак за члана. То је трошак који члан плаћа само једном, као врсту улазне накнаде.

Накнада за управљање обрачунава се свакодневно на вредност нето имовине фонда и садржана је директно у вредности инвестиционе јединице, тако да обрачуната и објављена вредност инвестиционе јединице јесте вредност након одбитка накнаде за управљање фондом.

У другом тромесечју 2017. године, накнада за управљање износила је 166,6 милиона динара. У последњој години дана, накнада за управљање износила је 647,8 милиона динара, док је у истом периоду остварена добит од 1,7 милијарди динара.

Износ наплаћених накнада друштава за управљање

(у млн RSD)

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	
											T1	T2
Накнада приликом уплате	42,9	56,9	54,9	59,4	57,9	60,1	58,7	55,4	53,0	56,8	14,5	14,7
Накнада за управљање	37,77	73,5	117,34	170,7	219,98	284,1	357,81	432,79	514,86	614,36	162,4	166,6

Извор: Народна банка Србије.

6. Обим трговања хартијама од вредности

Обим промета добровољних пензијских фондова у другом тромесечју 2017. године износио је шест милијарди динара.

Учешће добровољних пензијских фондова у промету на Београдској берзи на крају овог тромесечја износило је 4,2%.

Трговање добровољних пензијских фондова хартијама од вредности

(у млрд RSD)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	
										T1	T2
Обим промета ХоВ	1,7	13,1	14,9	19,3	13,2	12,9	21,2	14,5	11,5	3,7	6,0
Куповина	1,8	8,1	8,1	10,6	7,1	9,0	12,1	7,9	6,4	2,3	3,1
Београдска берза	0,8	0,4	1,3	0,7	0,3	0,4	0,5	0,9	1,1	0,8	0,3
Ванберзанско трговање	0,3	0,4	0,3	1,3	0,1	0,7	0,9	1,8	1,1	0,9	0,4
Аукције државних ХоВ	0,0	7,3	6,5	8,6	6,7	7,9	10,7	5,2	4,2	0,7	2,4
Продаја	0,4	0,4	0,8	3,8	4,2	2,0	5,4	3,6	3,0	1,0	2,2
Београдска берза	0,1	0,1	0,6	0,4	0,3	0,6	0,3	0,5	1,9	0,9	0,3
Ванберзанско трговање	0,3	0,3	0,2	3,4	3,9	1,4	5,0	3,2	1,1	0,0	1,9
Доспеће	0,2	4,6	6,1	4,9	2,0	2,0	3,7	2,9	2,1	0,4	0,7
Однос куповине према продаји и доспећу	2,4	1,6	1,2	1,2	1,1	2,3	1,3	1,2	7,5	1,7	1,1
Учешће у укупном промету на Београдској берзи (у %)	1,2%	1,1%	8,0%	3,8%	2,6%	3,4%	4,1%	6,1%	6,7%	13,3%	4,2%

Извор: Народна банка Србије. Београдска берза.

7. Трансакциони трошкови

Трошкови настали у вези с куповином, продајом и преносом хартија од вредности (накнаде централног регистра, берзанске накнаде, пореске обавезе) и трошкови текућег одржавања непокретности у које је уложена имовина фонда наплаћују се из имовине фонда. Остали трошкови наплаћују се из имовине друштва за управљање.

На крају другог тромесечја 2017. године, код трансакционих трошкова, који се наплаћују из имовине фонда, накнаде централног регистра имају већи удео од берзанских накнада, док су код трошкова које друштва за управљање плаћају из својих средстава најзначајнији трошкови брокера.

Износ трансакционих трошкова (у млн RSD)

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	
											T 1	T 2
Укупно	10,0	5,3	7,4	9,5	7,0	4,7	6,0	6,2	5,6	7,3	3,6	2,4
Брокерске накнаде	4,5	2,2	3,8	4,5	2,9	2,0	2,5	2,0	1,3	2,3	2,0	0,9
Накнаде кастоди банке	1,8	1,5	2,0	2,4	2,2	1,5	1,9	2,0	2,0	2,0	0,4	0,5
Берзанске накнаде	1,6	0,8	0,4	1,1	0,8	0,3	0,6	0,6	0,8	1,0	0,7	0,3
Накнаде централног регистра	1,0	0,6	1,2	1,5	1,1	0,9	0,9	1,6	1,6	2,0	0,4	0,6
Остали трошкови	1,1	0,2	-	-	-	-	0,1	0,0	-	0,0	0,1	0,2

Извор: Народна банка Србије.

8. Број и структура корисника

На крају другог тромесечја 2017. године, у фази акумулације¹¹ налази се 186.670 корисника¹². Они имају 254.213 склопљених уговора о чланству¹³ у доброволним пензијским фондовима.

Учешће корисника услуга пензијских фондова у укупном броју запослених износи 9,4%¹⁴.

Број уговора и број корисника (у хиљадама)

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	
											T1	T2
Број уговора	158.5	201.6	215.7	220.4	234.4	240.4	244.5	252.1	258.1	250.5	252.5	254.2
Број корисника	-	156.0	165.2	166.8	174.9	179.8	183.5	188.0	190.5	183.6	185.2	186.7
Удео активних корисника у укупном броју (у %)	-	41.6%	36.0%	43.9%	35.1%	30.5%	30.3%	31.3%	25.3%	28.5%	28.8%	31.7%

Извор: Народна банка Србије.

¹¹ Чланство у фонду дели се на две фазе – фазу акумулације (период у коме се уплаћују средства) и фазу повлачења средстава (период када члан повлачи акумулирана средства).

¹² Број корисника је број особа које су чланови доброволног пензијског фонда (или фондова). Овај број је мањи од броја уговора о чланству, с обзиром на то да знатан број корисника има више од једног склопљеног уговора о чланству у истом или у различитим фондовима.

¹³ Број уговора о чланству је збир броја индивидуалних уговора о чланству и броја чланова свих пензијских планова.

¹⁴ Извор броја запослених лица: Народна банка Србије.

Структура корисника по динамици уплате
(у јединицама и у %)

Корисници који су имали уплату	Период	Број корисника	Удео (%)
	1м	59,253	32%
3м	64,071	34%	
6м	66,128	35%	
12м	69,358	37%	
Од уклањања (1)	166,323	89%	
Без средстава на рачунима (2)	20,347	11%	
Укупно (1+2)	186,670		

Извор: Народна банка Србије.

Износ акумулираних средстава зависи од висине уплата, приноса које остварују фондови, висине накнада и дужине периода акумулације средстава, тако да се с повећањем износа доприноса и периода акумулације средстава, уз приносе које фондови остварују, повећава и износ просечних средстава на индивидуалним рачунима чланова. Просечан износ акумулираних средстава на рачунима чланова који су до сада најмање једном уплатили допринос износио је око 205.000 динара и у сталном је порасту.

На крају другог тромесечја 2017. године, број корисника који су чланови два фонда или више њих износио је 39.760, што је 21% укупног броја.

Просечан износ акумулираних средстава на крају периода
(у хиљадама RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	
										T 1	T 2
-	34,6	52,2	70,5	84,5	105,3	127,3	148,3	179,4	200,6	202,5	204,9

Извор: Народна банка Србије.

У другом тромесечју 2017. године, структура корисника по полу и износу њихових средстава није се много променила у односу на претходне периоде. Већину чине мушкарци, који у укупном броју корисника учествују са 59%.

Број корисника по броју фондова у којима су чланови
(у јединицама)

Број фондова	Број корисника
1	146.910
2	31.828
3	7.785
4	133
5	10
6	2
7	2
Укупно	186.670

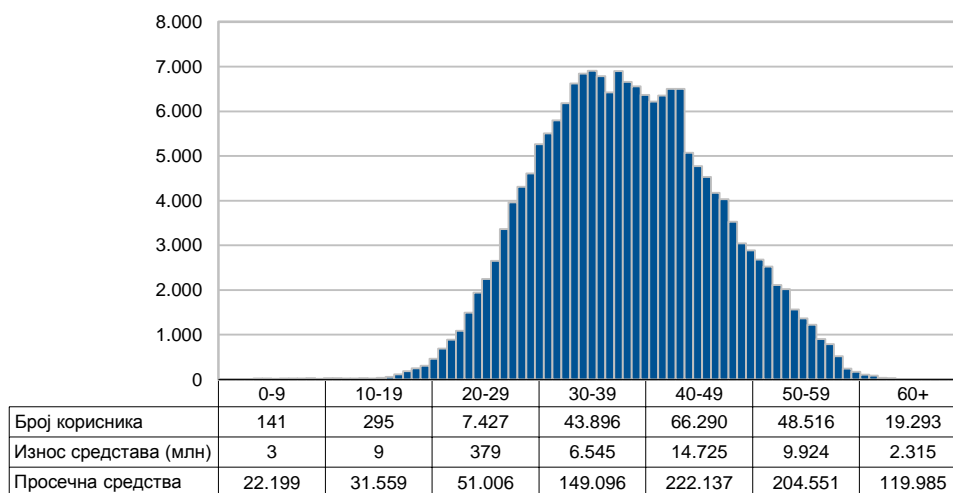
Извор: Народна банка Србије.

Број корисника по броју закључених уговора о чланству
(у јединицама)

Број уговора	Број корисника
1	135.435
2	38.997
3	9.212
4	2.282
5	530
6	157
7	39
8	8
9	9
10	1
Укупно	186.670

Извор: Народна банка Србије.

Расподела корисника и акумулираних средстава по годинама живота
(у јединицама, односно у RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Просечна старост корисника добровољних пензијских фондова на крају другог тромесечја 2017. године износила је 46 година, а највише је корисника старости од 30 до 50 година, око 59%. Таква структура корисника је стална и не мења се од почетка рада фондова. Исто тако, проценат корисника који су старији од 53 године сличан је као у претходним годинама и износи 26%.

9. Уплате, исплате и пренос средстава

У другом тромесечју 2017. године, од укупних уплата 33% односи се на индивидуалне уплате, 28,2% на уплате послодаваца који као обвезници уплате својим запосленима уплаћују доприносе у пензијски фонд, док се 38,8% односи на уплате преко пензијских планова. Током последњих осам година, укупне уплате средстава у добровољне пензијске фондове у великој мери су стабилне.

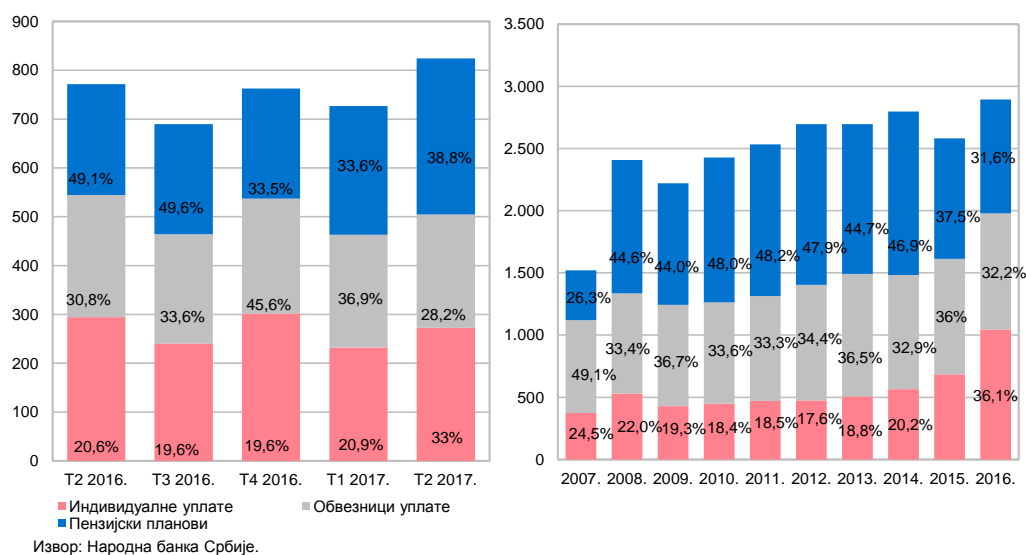
У другом тромесечју 2017. године нето уплате износиле су 809,5 милиона динара.

Укупне уплате доприноса у фондове
(у млрд RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	
										T1	T2
1,50	2,25	2,22	2,43	2,53	2,70	2,70	2,80	2,58	2,89	0,73	0,82

Извор: Народна банка Србије.

Обим и структура укупних уплата доприноса (у млн RSD, односно у %)

Иако се доприноси могу уплатити индивидуално, највећи број уплата реализују послодавци, који својим запосленима уплаћују средства у фонд, чиме показују висок степен одговорности према запосленима. Велики потенцијал за даљи раст броја чланова пензијских фондова представљају управо компаније с великим бројем запослених. На тај начин запослени, односно послодавци, могу уштедети, с обзиром на то да се уплата пензијског доприноса у добровољне пензијске фондове из средстава послодавца ослобађа плаћања пореза на доходак грађана и доприноса за обавезно социјално осигурање до износа од 5.589¹⁵ динара по запосленом месечно, као и да се уплате у истом износу које послодавац врши путем административне забране, обуставом и плаћањем из зараде запосленог, ослобађају плаћања пореза. Наведене олакшице додатно стимулишу запослене и послодавце да један део издвајања за зараде усмере ка штедњи у добровољним пензијским фондовима.

Средства се највећим делом исплаћују једнократно. С обзиром на то да средства повлаче чланови који испуњавају услове, а нису дуго у фонду, акумулирана сума на њиховим рачунима релативно је мала, те је такав начин исплате и очекиван, иако он не одговара природи добровољних пензијских фондова, која претпоставља коришћење акумулираних средстава у дужем временском периоду. С повећањем периода акумулације средстава и суме средстава на рачунима, може се очекивати повећање удела програмираних исплата и других начина повлачења.

¹⁵ На основу одлуке Владе Републике Србије, једном годишње врши се усклађивање овог износа с висином инфлације у претходној години.

Укупне исплате средстава члановима фондова
(у млн RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	
										T1	T2
1414	384.6	448.5	458.1	517.6	751.7	945.2	1213.4	1226.2	1195.6	330.4	356.2

Извор: Народна банка Србије.

Исплате средстава из фондова повећавају се из године у годину. Таква појава је нормална последица развоја система, јер ће се с повећањем доприноса и нето имовине, као и с повећањем броја година функционисања система добровољних пензијских фондова, повећавати и висина исплата, посматрано у апсолутним износима.

У другом тромесељу 2017. године, укупне исплате корисницима износиле су 356,2 милиона динара.

Трансфери представљају пренос средстава из једног фонда у други. Члан фонда може пренети део или сва средства, при чему плаћа само стварне трошкове преноса.

У другом тромесељу 2017. године, трансфери су износили 104,8 милиона динара.

Укупни трансфери између фондова
(у млн RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	
										T1	T2
19,5	235,1	141,5	216,1	165,9	72,3	137,17	126,3	219,7	267,5	48,8	104,8

Извор: Народна банка Србије.

10. Финансијски извештаји

10.1. Регулаторни оквир

Друштва за управљање воде пословне књиге и састављају финансијске извештаје, у складу са законима којима се уређују рачуноводство и ревизија и прописима Народне банке Србије.

Друштво за управљање, одвојено од својих пословних књига, води пословне књиге и саставља финансијске извештаје за добровољне пензијске фондове којима управља.

Према Закону о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, друштво је дужно да Народној банци Србије достави годишње финансијске извештаје за друштво, у

оквиру којих одвојено приказује финансијске извештаје фондова којима управља, са извештајем екстерног ревизора, до 31. марта текуће године за претходну годину.

Одлукама Народне банке Србије регулисана је форма и садржина образаца финансијских извештаја друштава и фондова, на основу којих су друштва у обавези да доставе биланс стања, биланс успеха, извештај о токовима готовине, извештај о променама на капиталу, извештај о осталом резултату и статистички извештај друштва за управљање, као и биланс стања – извештај о нето имовини, биланс успеха, извештај о променама на нето имовини добровољног пензијског фонда и извештај о токовима готовине.

10.2. Финансијски извештаји друштава за управљање

Укупна билансна сума друштава за управљање, на дан 31. децембра 2016. године, износила је око 1.357 милиона динара, што је за око 115 милиона динара (9,3%) више од укупне билансне суме на 31. децембра 2015. године, када је она износила око 1.242 милиона динара. Повећање вредности укупне билансне суме резултат је раста добити друштава за управљање у 2016. години. Највећи део имовине уложен је у хартије од вредности Републике Србије (око 50% укупне имовине, а 52% у 2015. години). С друге стране, није промењен удео капитала у укупној пасиви, тако да и у 2016. години укупни капитал чини око 95% пасиве. Ликвидност друштава за управљање је на високом нивоу.

Друштва за управљање дужна су да ниво капитала држе изнад законом прописаног минимума, који износи милион евра у динарској противвредности. На нивоу индустрије, однос укупног капитала и законског минимума је око 2,6 (2,42 на крају 2015. године). То значи да друштва на крају 2016. године, у просеку, имају око 160% више капитала од прописаног минимума.

По једном кориснику долази око 6.991 динар капитала друштва (6.168 динара у 2015. години). У 2016. години, овај показатељ је повећан за око 13%, услед пораста укупног капитала на нивоу сектора. Сваки динар нето имовине фонда у 2016. години покривен је са око 0,04 динара капитала друштва, што је исто као и претходне године. Пре 2013. године вредност рација капитала и укупне нето имовине фондова смањивала се, с обзиром на већу брзину раста нето имовине фондова од раста капитала, док је вредност поменутог рација у 2016. години скоро на нивоу из претходних неколико година.

	2012	2013	2014	2015	2016
Рацио укупног капитала	1,42	1,73	1,96	2,42	2,60
Капитал по кориснику	4.475	4.325	5.046	6.168	6.991
Рацио капитала и укупне нето имовине	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04

У 2016. години, друштва за управљање наставила су да остварују добит. Сва друштва су током 2016. године остварила позитиван резултат, тако да је укупна добит свих друштава износила око 326 милиона динара (269 милиона у 2015. години). Треба имати у виду да остварени резултат друштва не утиче на имовину чланова фонда, јер је имовина друштва одвојена од имовине фонда.

У 2016. години, сва друштва су остварила добитак од управљања фондовима. Приходе од основне делатности друштва чине приходи од накнада при уплати доприноса (57 милиона динара) и приходи од накнада за управљање фондом (610 милиона динара), који су, у збиру, у 2016. години били за око 102 милиона динара виши од прихода у 2015. години, када су износили 565 милиона динара. У поређењу с претходном годином, приходи од накнада при уплати опали су за 7%, док су приходи од накнада за управљање порасли за 19%. Приходи од накнада чине око 89% свих прихода које друштва остварују (87% у 2015. години). Укупни трошкови друштава који се тичу управљања фондовима (трошкови улагања имовине фондова, трошкови маркетинга, трошкови услуга кастоди банке, трошкови посредовања и други расходи управљања фондовима) у 2016. години износили су око 41 милион динара (36 милиона у 2015. години), тако да је од управљања фондовима остварена добит у износу од око 626 милиона динара (529 милиона у 2015. години).

У структури укупних прихода, знатно учешће имају и приходи од камата, који су у 2016. години износили око 61 милион динара и чине 8% укупних прихода (67 милиона у 2015. години).

У структури расхода највећи удео имају трошкови зарада, који износе око 215 милиона динара (200 милиона у 2015. години) и чине 51% укупних расхода.

У 2016. години, друштва за управљање су остварила укупан принос на капитал (*ROE*) у износу од 26,5% (25,4% у 2015. години), док је принос на укупну имовину (*ROA*) износио 25,1% (24,1% у 2015. години). Такође, може се уочити и да профит који су друштва остварила по кориснику и доприносу расте у односу на претходне године.

	2012	2013	2014	2015	2016
ROE	11,5%	20,4%	25,3%	25,4%	26,5%
ROA	10,7%	19,3%	24,1%	24,1%	25,1%
Профит друштва по кориснику	538	896	1.188	1.424	1.742
Профит друштва по доприносу	0,04	0,05	0,08	0,10	0,11
Рацио прихода од накнада и броја корисника	1.927	2.241	2.618	2.987	3.568
Рацио прихода од накнада и укупних прихода	78%	85%	85%	87%	89%

10.3. Финансијски извештаји добровољних пензијских фондова

Укупна имовина фондова, на дан 31. децембра 2016. године, износила је скоро 33 милијарде динара (29 милијарди динара на крају 2015. године), тако да је у току 2016. године укупна имовина фондова увећана за око четири милијарде динара, односно 13%. У структури укупне имовине и даље доминирају државне хартије од вредности, које чине око 77% укупне имовине фондова (83% на крају 2015. године).

Обавезе добровољних пензијских фондова, које обухватају обавезе према друштву за управљање, обавезе по основу чланства и друге обавезе из пословања, на крају 2016. године износиле су око 69 милиона динара (78 милиона динара на крају 2015. године). Нето имовина добровољних пензијских фондова, на дан 31. децембра 2016. године, износила је око 32,8 милијарди динара, што је за 3,9 милијарди динара, или 14%, више од укупне нето имовине на дан 31. децембра 2015. године (на крају 2015. године, нето имовина добровољних пензијских фондова износила је око 28,9 милијарди динара).

Током 2016. године, свих седам фондова постигло је позитивне резултате, тако да је укупна добит на нивоу сектора износила око 2,3 милијарде динара (током 2015. године добит је износила око четири милијарде динара).

У 2016. години, укупни приходи износили су око 6,5 милијарди динара (7,3 милијарде у 2015. години), а укупни расходи фондова око 4,2 милијарде динара (3,3 милијарде у 2015. години).

Однос добити и просечне укупне имовине фондова у 2016. години износи 7,4% (15,2% у 2015. години), што значи да фондови у просеку остварују 0,07 динара добити на сваки динар имовине.

	2012	2013	2014	2015	2016
Стопа приноса на укупну имовину	11,6%	11,0%	10,7%	15,2%	7,4%